

Fra fars beretning 8 - 9 april 1940.

ARK NR.

Efter ordre fra komm. på Oscarsborg bilte jeg mandag morgen 8 april til Fredr.stad for å besiktige og leie dampbåt til Festningen. Som passasjer hadde jeg med ltn. Bakke.

I Fredr.stad hørte vi absolutt intet nytt om situasjonen.

Vi returnerte til Drøbak ca. kl. 18.

Ved 20 tiden ringte komm. og spurte om tlf. til torp.batt. var iorden og ang. besetningen. Jeg opplyste at telf. var iorden og at bestn. var tilstede som alm. m.u.a. dem som ikke hadde vakt, disse var i Drøbak. Komm. sa at situasjonen så nokså usikker ut ute ved Færder, hvorfor han hadde ringt dette ang. torp.batt. Men han hørtes ikke ut som om han trodde på muligheten av at der kunde være noen fare på ferde - tross avisenes faretruende og mystiske meldinger denne dag.

Jeg ringte like etter til torp.batt. og konstaterete at besetn. var på plass som jeg hadde nevnt.

Der hadde denne dag 8-4 vært usedvanlig mye båter og skr. til loskont., hvorfor jeg var optatt med kontroll av det utførte kont.arb. helt til jeg la mig kl. 23/10. Hørte i radio før jeg la mig at fyrene skulle slukkes den aften fra Sv.grensen til Marstenen. - Like etter jeg hadde lagt mig ringte tlf. ned - jeg ned - det var etter komm. som meddelte at jeg måtte komme over straks, dadet nu var kommet meld. om at bevoktn. ved Færder var i kamp med noen fartøier som søkte å trenge forbi bevokt. - Han sa jeg måtte skaffe mig båt selv. -

Bestilte motorb. fra Kranfart.2, og 5 min. etter - Ca. kl. 23¹/₂00 - var jeg underveis til Oscig. - Det var nokså disig og råkoldt - mørkt - riktig uhyggelig. - La tiå ved torp.batt.bryggen og før op i kontorbygg. - overalt lå man i den tryggeste søvn. - Jeg var forferdet over at der ikke var slått alarm! - Syntes festn. nu burde vært i høieste alarmberedskap! - På 2 - 3 min. var alle mann purret og på plass inne i batteriet. - Foretok der nøyaktig fordeling til hver sjakt og hvert tårn og gjennemgikk rolig og nøyaktig for alle mann i hvilken rekkefølge alle kommandoer ville komme, og at disse skulle innskrenkes til færrest mulig. - Spendt opmerksomhet. - Ordre blev gitt om sideretning, n. - 10v - m - 6 - s - 10 h

Så gikk overmin. og jeg op i centr.tårnet for å stille centr.- sikteapp. og prøve alle avfyringsapp. der. - Ved 1¹/₂ tiden, etter at alt var klart, gikk vi ut av batt. for å prøve å få kokt en tår kaffe. Alt befal, chef, overmin. k., min.Bexrud, umin.Ulvmoen, m.hv.uoff. Myrseth og Hansen, fyrb.Ingebr., var oppe i kontorene. Soldatene - 6 stkr. - nede. Vi fikk ved Myrseths hjelp en god kopp kaffe og flatbrød og smør. Det smakte herlig, søvnlige og slitne og sultne som vi var. - Mens vi spiste kom det flere meld. til mig fra sambandet: at flyvemask. og ub.B4 var på vei fra Horten, likeledes flere samtaler med komm. som hadde hatt flere meld. R.-B. - at bevoktn. hadde vært i kamp og et par fartøier trengt igjennem. - Omkring 3/30 ringte komm. og meddelte at han hadde telf. med major Færden-Bol. Denne mente at der hadde stått en kamp ute i fjorden og at de 2 fart. som hadde trengt igj. bevokt var fart. som hadde trukket sig ut av slaget og søkt beskyttelse i Y.Oslofj. og som var forsvunnet innover i disigheten.

Komm. sluttet seg til denne opfatn. og meddelte at halvparten av postene kunde slange sig. Dette blev der gitt beskjed om og naturligvis straks og med glede etterkommet. -

Det inntrykk jeg i dette øieblikk mener komm. hadde av situasjonen, var altså temmelig fredelig. Litt mudder ytterst ute - men ikke noe som engang major Færden tok alvorlig! - Og ikke engang alarm ved Oscbg! -

Da komm. jo tek fikk alle meld. om situasjonen direkte, smittet hans godtroenhet også over på mig, da jeg mente han

ARK NR.

burde ha alle forutsetninger for å kunne bedømme situasjonen noenlunde riktig. - Vi skulde nu temmelig snart få vite sannheten!

Fra ca. kl. 24 til omtrent kl. 3/30 hadde vi ikke hørt annet enn om de 2 fart. som hadde brutt sig igjennem, og som var forsvunnet i tåken, og alt hadde øiensynlig roet sig igjen på Oscbg.

Før jeg skulde slange mig på en benk inne på kontoret, gikk jeg utenfor kontoret og så utover fjorden- mørkt overalt! - Da hører jeg overmin. Karlsen etter tar imot en melding fra samb. Han kommer farende ut sammen med de øvrige der inne og roper at han nu fikk meld. om at flere - 4 - 5 - store fart. hadde passert inn forbi Filtvedt - med slukkede lanterner!

Dette var jo en hyggelig overraskelse å få etter for få min. siden å ha fått ordre fra komm. at han etter nettop konferanse med avsnits-chefen ved Y.Oslofj., major Færdem, fant at situasjonen ikke var noe videre foruroligende.

Det lød nesten utrolig at en hel flåteavdeling store skibe skulle være kommet inn og helt opp forbi Filtvedt uten at vi var blitt underrettet, eller at O.Y.Bef. hadde hilst på dem. Ja, det hørtes i sannhet hyggelig ut. Og nu hadde vi dem her oppe kanskje om 10 min., og uten en mine ute.

På mindre enn $\frac{1}{2}$ min. var hver mann igjen på sin post - min. Bexrud i S.tårnet, overm. og jeg i centr.tårnet. Torpedoene blev lagt helt inn og krigsspissen ømert og alle torpedoer fift ned til vannflaten.- Så skulle det altså allikevel bli alvor- og det som jeg i mitt innerste aldri hadde tenkt mig muligheten av - at torp.batt. virkelig skulle bli brukt i kamp. Dette utrolige var nu umiddelbart forestående!

Det var med blandede følelser jeg innspiserte folkene mine i sjaktene før jeg gikk op i tårnet. De var alle rolige og akkurat som om vi skulle til å ha øvelser, ikke spor av nervositet, men sikkert med hver nerve spendt for å gjøre sin plikt til det ytterste i det som nu straks skulle og måtte skje i de nærmeste kommende min.

Så gikk jeg med overmin. Karlsen opp i centraltårnet. Han var helt rolig og fattet - akkurat som vanlig, uaktet han vel som jeg tenkte på sine kjære og bad en stille bønn både for dem og den handling der nu skulle utføres for fedrelandet, som vi nu visste og forstod var skammelig overfallt av en av de krig-førende makter. Men hvilken ante vi ikke!

Jeg visste nu at en større styrke fremmede krigsskip var på vei innover mellom Filtvedt og Oscbg. og ventet hvert øieblikk at hovedbatt. og Kopås skulle åpne ilden. Spendingen var neppe til å holde ut! - Kl. var nu ca. 4/10 - det var halvmørkt og litt disig, nesten stille. Jeg stilte sikteapp. på parallell ørpedo-baner for å få så loddrette anslag som mulig.

Jeg blev flere ganger i denne nesten uutholdelige spennende ventetid forstyrret av tlf Opr. både fra bevakningen ved Filtvedt sambandet og Kranfartøiet. Sistnæs ltn. Bakken spurte om han skulle lyse på fienden, og fikk ordre herom, når første fartøi kom på ca. 2000.m. avstand. Jeg spurte kapt. Bøhmer, Filtvedt, om han visste hvor B4 var. Svar: Den ligger ved kaien her ved Filtvedt. Ordre: Dykk! Svar: Den kan ikke, da den er til reparasjon.

Av den skjelvende tynne lyskasterstripe fra Kranf.2, kunde jeg slutte mig til at forreste fartøi nu nærmest sig tvers av Storskjær men fremdeles stille og mørkt overalt på fjorden.

Jeg ringte til samb. og traff kapt. Unneberg og bad om å få en kategorisk ordre om at de kommende fartøier skulle beskyttes med torpedoer. 5 sek.^{senere}: jeg svar: De skal beskyttes med torpedoer! Jeg husker at jeg bad til Gud om at jeg ikke måtte bli drept eller sprengt i luften før jeg hadde fått avfyrt skuddene. Siste Ordre til sjaktene ble gitt: Vel klar! Svar: Vel klar. Nu var siste sikring dernede ophevet, og det var kun

ville fare ut på sin siste reis, og forhåpentlig gjøre ære på mitt kjære, gamle torpedobatt., som jeg så lenge hadde tjent stort ved, men for 13 år siden.

Nu var kkl. 4/20 og øgningen var nesten uutholdelig. Vi ventet jo sikkert at siktetårnene vilde bli ~~torpedert~~ overdenget med brisantgranater for å gjøre torpedobatt. uskadelig, og likeledes at fienden under passasjen vilde sende torpedoer inn mot sjaktene. Min innderligste bønn nu og de etterfølgende min. var at jeg måtte få beholde hodet klart i disse så krevende og avgjørende min. - at jeg ikke måtte stille siktetarmene feil under skiftningen etter hvert skudd, og at jeg måtte få forbli rolig og kald, at jeg under hele påkjendingen kunde bedømme farten riktig for å få en god treffer, og fremforallt, at jeg måtte få lov til å beholde livet til jeg hadde fått avfyrt skuddene!

Hvis jeg skulle falle, skulle overmin. Karlsen øieblikkelig overta, og likeledes hadde min. Bexrud i s.tårn fått lignende forholdsordre.- Noen få ord veksles av og til mellom overmin.K. og mig, s- Vi står bøiet i mørket og kikker ut gjennem siktetåpningen Vi kan så langt sydover som til kanonene i Morteruds have.-

Da - knekker vi nesten sammen av blaffet og drønnet fra hovedbatt. 28 cm. og Kopåsbatt. 15 cm., som åpnet ilden omrent i samme sek. - Kampen var begynt!!! - Omrent i samme sek. efter åpnedes ilden med utallige kanoner av alle slags kaliber fra fienden, og de min. som nu fulgte, er omrent ubeskrivelige. - Den fryktelige helvedeslarmen av utallige kanondrønn fra festningen og 4 store krigsskip på så kloss hold, virket nestenbedøvende, og blandet sig med brakene fra alle eksplosjonene ombord når brisantgranatene eksploderte og knuste ned allt - og innover mot Vindfangerbukten og Gylte og mot Oscbg. var den mørke natt helt opplyst av tusenvis av lysende prosjektiler, røde, gule, grønne, hvite som for innover mot oss som det tetteste snedrev. Ja det var ubeskrivelig, det måtte opleves i all sin fryktelighet!

Hvert øieblikk ventet vi at vår time var slagen, det var så alltfør utrolig at vi ennå fikk leve. Vi hørte prosjektilene slå ned og eksplodere utenfor tårnene og nedenfor. Ennå kunde vi ikke se førstemann, men endelig - der kommer den sigende - svær og lang med forskibet og mittskibs i brand, såvidt jeg kunde se.- Hold nu hodet klart, du lever jo ennå, og Gud give du må få leve om bare i min. til! Nu siger baugen inn på siktelinjen. Jeg famler begjerlig etter knapp nr. 1, men jeg må vente et par sek. til - må ha siktelinjen på midten av fartøyet. Men farten, den er jo stillet på 10 knop, som jeg tenkte måtte bli min. av en forserende fiende. Men farten kunde ikke være så stor, hold hodet klart. Slå av til 8 - 9 - ja 7, tenkte jeg. Altså fyr 1/6 av lengden aktenfor midten der! - fyr - Gudskjelov - ! ~~tekte~~- jeg. Jeg trykket på knappen og første torpedo gikk. Men nu lynsnart må siktetarmen skiftes over i sitt hakk for neste ramme - nr.2 - Du lever ennå - Du lever ennå - klarer du neste skudd også? Nu nærmer siktelinjen sig midten, men farten - den er visst enda mindre - slå av til 6, nei 5 - Gudskjelov, - jeg trykker på knappen med siktet nesten på akterstevnen! Gudskjelov! 2 torpedoer - nok - er blitt sendt ut. Jeg har hørt det kjedte, dumpe drønn og sus av starten, så jeg vet de er på vei, ut mot den ukjendte fiende og forbryter, som vil styrte vårt lkære fedreland ut i krigens Ragnarokk. Hvilke underlige ønsker jeg sendte med på veien. Men jeg var for optatt med siktningen og for spesielt idetheletatt til at jeg fikk observert virkningen av den første torpedo. Men etter den annen rystet torpedebatt. i sin grunnvoll, og en svær vann- og røksøile steg tilværs fra b.b. omrent midtskibs. Så forsvant den bak odden av N.holmen. -

Like etter kanonaden var begynt, stod Husvik og ltn. boligen der i lys lue, og likeledes 3 hus oppe i Bjergene i Øst. Under kampen kunde vi merke at prosjektilene også slo ned rundt omkring tårnene og ellers på N. holmen i nærheten, men ingen treff i selve sikteåpningen. En større granat traff ca. $\frac{1}{2}$ fot under sikteåpn. i vårt tårn uten å slå gjennem. Da jeg hadde bestemt meg for kun å ofre 2 torpedoer på det første og største fartøi, hvis nasjonalitet vi ennå ikke kjente, hadde jeg ennå klar til skudd 1 torp. i nordre sjakt, og et par min. etter at torp. nr. 2 var sendt ut, hadde vi klar til skudd 2 torp. til i de benyttede sjakter.

Kl. var nu 4/40, og så kom meld. fra samb. at de øvrige 3 fartøier stoppet og bakket utover, da de så og fikk føle hvilken drepende mottagelse de fikk. De trakk sig derfor tilbake og overlot det første og største fartøi, som viste sig å være Tysklands nyeste krysser "Blücher", til sin skjebne.

Slaget var foreløpig over, avfyringene blev sikret og torp. hevet op til vannflaten. Så gikk overmin. og jeg ned fra tårnet og konfererte med besetningen i sjaktene. De opplyste at de hadde følt sjokket etter eksplosjonene, især det første skudd. Da vi snart etter gikk op på høyden ved Lykten, så vi "overfallsmannen" ligge tversover farvannet sydost for S. Askholmen. Den var i voldsom brann med stor slagside til b.b., og lå som vist på skissen. Den hadde ankret og var dødsdømt - synkeferdig. Der lød ustanselig tusenfoldig dødsskrik, og der lød utallige større og mindre ekspl. Tette stripaer av folk svømte island fra begge ender av fartøiet, delvis gjennem brennende olje på vannet. Voldsom brann, ild og rök over det meste av skibet. Det var kun det lange forskibet som var klart, da røken drev vestover. Hele forskibet var sort av folk. Båten sank dypere og dypere, og det krenget mer og mer over.

Øienvidner, sivile fra land deroppe, som kom ut for å redde, beretter at de som svømte i vannet, fort vakk ble skutt fra skibet.

Den siste $\frac{1}{2}$ timen før skibet sank, hørtes ustanselig tusen av småeksp., formodentlig småammunisjon, og disse var så utallige at det tilslutt gikk over til en ustanselig øredøvende dur.

Nu, ca. kl. 6/10, begynte vannet å slikke over baugen, og fra nu av gikk det hurtig nedover. Det var av gripende virkning da vannet nådde ildhavet nærmere midtskibs, og ekspl. etterhvert stilnet av. Vi kunde tydelig, tiltross for ca. 2000m. avstand, høre susen og hvislingen, blandet med de utallige, grulige døds-skrikene, da den uimotståelige brannmester, Oslofjorden, kvalte og lukket sig sakte over ildhavet og ekspl. midtskibs.

Skibet lå nu helt på siden, og masse mennesker krabbet på dennne, akter. Nu kom akterenden op av vannet, med 3 svære propeller. Skibet gikk nu helt rundt med kjølen i været, og reiste sig mer og mer loddrett. Tilslutt stod det nesten ~~lodd~~ op ned, og stod noen min. bare med 3 propeller og litt av akterskibet over vannet.

Propellene var svarte av folk. Så gikk tilslutt også dette parti under, og det altopslukende hav lukket sig over den siste rest kl. 6/21, mens en grulig, skrikende, disharmonisk, vild sang-Deutschland, Deutschland - hørtes istemt fra de druknende og dem som hadde krabbet på land.

Det var en rystende tragedie å være vidne til. Men vi var dog fylt av takknemlighet for at den ikke var på vei til Oslo.

Men hvad vilde de kommende timer bringe?

Ca. kl. 5,1/4 ringte jeg til Nelly og fortalte at vi var all right, og satte henne inn i situasjonen. Likeledes blev jeg beroliget med at hun var all right. Hun ringte like etter til Reidar, Kirsten var jo på Refor fra søndag.

Før fartøiet, som for oss ennå var ukjent både av navn og nasj., var gått under, hadde det sendt en masse signaler til de utenforliggende skibe. Nu ventet vi at hevnen snart ville komme. Og den kom!

Mens komm. og jeg stod på Nordholmen og så på "B"s undergang, uttalte han at vi kanskje burde sende Kranfart.2 for å redde de overlevende, men det blev opgitt, da jeg var overbevist om at luftbomb. snart vilde begynne. Og ca. kl.6 3/4 begynte motordur fra en masse fly å opfylle luften. De fleste gikk svært høit. Vi trodde først at de høieste var britiske jagere.

Vårt luftvern var jo som allt annet omtrent =0 : 2. Luftvernkan. på Seiersten og 4 mitr. på fort-taket, åpne, med sandsekker rundt.

Flyene tok først en runde, og var også opom den våte grav. Nu begynte alle ikke-stridende, kvinner og barn, og andre sivile, å ty til de bombesikre rum, torpedobatt., tændstasjon., og magasinene ved hovedbatt. Ingen var jo evakuert, tross dette selv-følgelig burde væft gjort mandag eller om natten før kampen. Men nu var det for sent. Været var stille med nokså hullete, lave tåkeskyer. Efterhvert klarnet det, og senere ble det en enestående deilig dag, hvad været angår.

Noen min. etterat "B" var ~~enket~~ forsvunnet, kom det til overflaten, som ved en kolossal ekspl., en uhyre stor boble, som med en gang så ut som en avær balong. Den liksom sprakk, og innholdet var masser av tonn med brennende olje, som øieblikkelig faldt ned på fjorden og dannet en svær sjø med brennende olje med et par meter høi flamme over det hele. Kolossale sorte røkmasser steg tilværs fra ildsjøen og drev sakte over mot Håsen. Redselsfulle skrik lød ustanselig fra de mange ulykkelige som lå og svømte og hvorav nu delvis mange ble omringet av den brennende oljen. Ildhavet gikk nu nesten over hele fjorden deroppe, og drev sakte sydover.

Vi stod på N.holmen og drøftet hva vi kunde gjøre for å redde oss fra ildhavet, som sakte nærmet sig, og som vi var engdelige for snart skulle omspenne oss. Bombarderingen var ennu ikke begynt. Noen fly fløi meget høit, mens andre fløi lavt. Øiensynlig for orientering. En hel mengde store grønne maskiner fløi gjennem Håsisundet ganske lavt. Disse hadde visstnok tropper som ble land-satt på Fornebo.

Efterhvert begynte mitraljøsene på fort-taket og Seiersten å skyte på dem, men uten noensomhelst virkning. Vi så flere ganger granatene fra Seiersten ekspl. langt fra flyene, som tilsynelatende ikke brød sig det spor om de stakkars 2 luftvernspostene vi hadde, På fort-taket stod de 4 mitr. helt åpne, kun med sandsekker omkr.

Da flyene hadde kretset en halv times tid rundt Håsen og Kaholmene, begynte bombarderingen- ca.7 1/4 - og det skulle bli et trakttement som vi lenge skulle huske.

Til å begynne med syntes de å legge an på tændstasjonen, nykassernen og fortet. Jeg var ved dette tidspunkt i kontoret i båtmannsstuen for å skifte på mig trebunnstøvler, da jeg var gjennem-våt av å løpe i isvannet i bare tynne sko, men måtte snart etter skifte igjen, da de var umulige å løpe i når vi stadig måtte søke dekning. Tændstasjonen ble straks full av soldater, off.(noen com) (non comb) sivile og kvinngr og barn , som holdt sig i den indre ende av salen. Det kom straks flere bombenedslag omkr. tændst. og nykassernen. Den siste trodde vi hver gang var lagt i ruiner, men der var ingen full-treffere, så det var bare vinduer og dører og taksten som etter-hvert blev ribbet bort. En stor bombe traff like foran hovedinn-gangen til nykassernen, og den blåste inn de dobbelte dørene i tænd-st., så alle derinne ble feiet omkull, tross lufttrykket hadde måttet gå om hjørnet av kassernen. Vi hørte mitraljøsen på fort-taket knitre løs uavlateelig når flyene kom, og trodde hver gang at de var feiet vekk, men de ble aldri truffet, hverken av bombene eller av mask.gev.Guttene skjøt av og til på flyene med Krag. for moro skyld, og for å gjøre noe, men selv-følgelig uten virkning.

Efterhvert tok bombingen sig op til å bli riktig livlig, og antall fly blev stadig større, så vi løp stadig ut og inn av tændst. Flere ganger var fortroppen for sen i vendingen, så vi som kom sist blev stående utenfor, da vi ikke kunde komme inn, og vilde ha blitt "syltet" hvis nedslaget hadde vært nærmere.

Ved 9-tiden forsøkte jeg mange ganger å komme mig over til Torp.batt. på N.holmen, men måtte mange ganger låpe tilbake igjen for ikke å bli peppret av mask.gev. Tilslutt våget jeg mig avsted og kom over broen, men så kom 4 - 5 "venner" nordenfra over hodet på mig og jeg måtte kaste mig ned i grøften, og kulene pep og klasket i bakken rundt mig, men ingen traff mig, og jeg løp videre og kom vel frem til torp.batt. Her var salen full, ca. 60 - 70 i allt, mange kvinner og barn som satt i klynger inne i salen og oplagsrummene. Jeg våget mig op på Nordholmen til lykten, og så nu at ildsjøen var slukket. Jeg hørte bare fremdeles skrik og rop fra de reddede oppve ved Askholmen. Så flere krigsskip ute ved Fil-tvedt og utenfor. Det var nu enkelte lengre mellomrum mellom bombeangrepene, ca. 5 min., og vi var da mange ganger ute på kaien og luftet oss - deilig solskinnsvar. Men rett som det var kom "vennene" igjen, og vi måtte flykte unnav.

Efterhvert begynte lik og vrakgods å drive utover forbi torpedobatt. Ved 11 tiden fisket vi op en bunke med mask.skrævne ark fra "B". Det viste sig å være en nøiaktig plan over angrepet og erobringens av hele Oslofjorden, allt bestemt til minste detalj. Der fantes også navnet på den forræder som alle oplysningene stammet fra. Papirene var dessverre besmurt med olje, og et hjørne var avrevet. De blev såvidt mulig renset, og jeg tok dem straks og løp til tændst., hvor jeg overleverte dem til komm. Stor bestyrtelelse hos alle som så dokumentene.

Bombingen blev nu mere intens, idet vi ble bombet av flere mask. minst hvert min., ofte av flere i min. Jeg søkte flere ganger å komme mig tilbake til Torp.batt., men kom 6 - 7 ganger ikke lengre enn til broen, da jeg måtte løpe tilbake igjen.

Erl.Sørensen, som hadde båten sin liggende ved Torp.batt. fulgte meg hver gang i helene. Endelig måtte jeg våge forsøket, da jeg var engstelig for at muligens fientlige fart. skulde forsøke å komme forbi innover.

Alle linjer var nedskutt, så der var nu ingen forbindelse å få pr. tlf. Vi løp avsted, men var ikke kommet lengre enn like over broen, da flyene kom over oss. Vi kastet oss ned med 10m. mellomrum. E.S. i en stor vanndam så vannspruten stod høit. Ingen av oss blev truffet, skjønt mask.gev.kulene klasket rundt oss. Vi kom vel frem, og jeg var lykkelig over å få høre at ingen fart. hadde passert. Kl. var nu ca. 13, og amm. ved våre luftposter på Seiersten og på fortaket, var forlengst oppbrukt, så bombeflyene boltret sig nu som de vilde kloss nede over hodene på oss, da de intet hadde å frykte.

Ved 13tiden blev det en liten stans i bombingen, ca. $\frac{1}{2}$ t. eller litt mer. Da jeg traff komm. uttalte han at han trodde det værste var over, og at de nu vilde gi sig. Men han tok nok sorgelig feil. Han uttalte også at han sikkert trodde at engelskmennene var på vei opp fjorden for å komme oss til undsetning. Det samme sa han general Hvinden Haug hadde sagt, da han ved 12 tiden hadde forbindelse med ham i Oslo, siste gang før rikstlf. ble brutt.

Jeg var nu meget trett og sulten - ikke sovet eller spist på over et døgn, ikke engang sittet ned. Der blev ikke sørget for noen forpleining for noen fra festningens side, skjønt der jo var mat nok på festn., og intendanten (Mostrøm) var hele tiden tilstede, men bare som interessert tilskuer. Der spistes nok mat i krokene her og der, men det var mat som de sivile på en eller annen måte fikk hentet fra sine hjem, og broderlig delte med alle de skrikende maver. Ved elskverdighet fra frk. Eriksens side, fikk

jeg tilsendt en kurv med kaffe og smørbrød, som smakte deilig, men som jeg ikke fikk mere enn halvspist, da jeg under den senere intense bombing hadde så meget å passe på.

Som jeg ante kom bombeflyene igjen ved 13-tiden, og nu i tette svermer, og vi fikk det meget livlig på gamle Oscbg., som nu i 3 - 4 timer blev flenget opp på kryss og tvers av bombefly, som i flokker, oftest 10, drysset større og mindre bomber ned over oss fra-øst med ca. 15 sek. mellomrum. Jeg telte flere ganger op til 12 bomber fra et enkelt fly. Jeg fikk god øvelse i å beregne vinkelen, når jeg måtte søke dekning, og når jeg kunde stå ute og iaktta dem.

Mitrallj. brydde jeg mig ikke om. Inne i torp.batt.salen var der nu 40-50 personer, kvinner, barn og soldater og sivile menn, også 2-3- syke, hvorav 1 off., såret i kneet i sin seng i båtm.stuen under slaget om natten.

Der måtte stadeig passes på at ikke for mange kom utenfor tunellen, for når flyene plutselig kom i lav høide, presset de på ved inngangen, så det flere ganger hendte at mange ennå stod utenfor og ikke var rukket inn, mens flyene passerte over hodene på oss. Heldigvis slapp de i disse tilf. ikke bombene i forkant av oss, men senere, eller de hadde allerede sluppet dem.

A beskrive hvorledes det føltes under dette intenste og uavlatelige bomberegnet, fra ca. 13½ til ca. 17, vil jeg ikke innlate mig på. Det kan lettere tenkes enn beskrives. Det var forferdelig.

Enda der er 10 a 15 m. fast fjell over taket i torp.batt.- salen, føltes det, når bombeskredet tordnet hen over oss, som om allt hvert øieblikk skulde styrte sammen. Hele øen skalv, og det syntes mange ganger svært kritisk. Og den siste 1½-timen, fra ca. 16 til 17½, måtte jeg beordre dem ut i tunellen, hvor jeg mente det var sikrere. Ja, det var uhyggelige timer, kvinner og barn gråt av redsel, men også fordi de fleste fikk rede på at deres hjem etterhvert blev utslettet, enten av ild eller bombet i knas. Alle disse mistet allt de eide, deriblant min overmin.Karlsen. Jeg syntes inderlig synd på dem alle sammen. Frk.Eriksen, som også om natten hadde stått på verandaen i komm.boligen og sett på slaget uten å bli truffet, hun og hennes hund, var imidlertid den hele tid helt uanfektet. Et par ganger om efters. ville hun forsøke å komme sig op i komm.boligen for å lage noe mat til sin far, men hun blev beordret av mig til å være inne i torp.batt.salen.

Ved 16-16½-tiden, kom komm. og kapt.Sødem til torp.batt. Komm. fikk en kopp svart kaffe inne i salen, derefter satt vi en ½times tid ute i tunellen. Da vi merket at bombingen syntes å være ophört, gikk vi ut på kaien.

Utdrag av papp. om deltagelse i krigen i Norge 9.april til 9.juni 1940. Instituttet for historisk forskning.
Festningens Kapitulasjon.

Da vi under et ophold i bombingen ved 17-tiden, kom ut av torp.batt. og ut på kaien, og observerte et større krigsfartøy liggende midtfjords med bredsiden mot Oscbg., så dette så utfordrende ut, at komm. sammen med endel tilstedeværende bef.(bl.a. kapt.Sødem og undertegn.) drøftet om kampen skulde optas igjen.

Kopåsbatt. var antagelig inntakt, men hovedbatt. hadde jo nesten ingen besetn. og denne var spredt rundt omkring på festn. Vi hadde ikke fått mat eller hvile på 1 døgn, intet luftvern, var avskåret fra forbindelse med omverdenen m.u.a. radio, hadde vært utsatt for en intens bombing siden kl.7 om morgenen. Idetheletatt var situasjonen sådan at videre kamp syntes nytteløs.

Da imidlertid Kopåsbatt. i den foreligg. situasjon hvert øieblikk kunde tenkes å åpne i åden igjen, mens vi på festningen

med komm. drøftet om ikke videre kamp var nyttelös og bare vilde forværre situasjonen, så ga komm. ordre om å sende signal til K.batt.: Ikke skyt før på nærmere ordre. Kl. var da ca. 17/15.

I det improv. Krigsråd, som komm. kaldte det, deltok komm., kapt. Sødem, minør Bexrud og undertegnede, muligens en til. Alle uttalte sig, og den endelige avgjørelse ble at det av mange forskj. tvingende grunner fantes nyttelösst å fortsette kampen.

Jeg husker spesielt at det ble drøftet hvorledes vi skulle gi beslutningen tilkjenne, da vi ingen flaggstang hadde. Komm. sa da: "Hvis de går på, og vil passere, så lar vi dem bare passere, så er jo den saken klar" - om ikke ordrett, så i allfall meget nær. Der var ingen avstemning.

Da den tyske jager ved 18/30-tiden kom oppover fjorden med parlamentærflagg på toppen, blev jeg av komm. beordret til å ta mig av den. Sammen med kapt. Sødem reiste jeg i motorbåt ut til jageren, som stanset tvers av S. Kaholmen. Ombord blev jeg av sjefen, som syntes høist opskaket, muntlig forelagt oppfordring til festnings øieblikkelige kapitulasjon. Hvis ikke, ville bombingen straks bli gjennopptatt, også mot Oslo og Drøbak. Jeg anmodet om å få med i land en offiser for videre forhandling med komm. En offiser var klar. Vi returnerte med denne, samt 1 uoff. og 4 bevebnede menige til festningen, hvor forhandlingene med komm. så begynte.

Under forhandlingene var også tilstede de fleste av festningens befal. Den tyske løitnant gjenntok oppfordringen om straks å kapitulere, hvilket komm. under de forhåndenværende omst., måtte gå med på. Han anmodet dog om som en honør, å få beholde heist på festn., det norske flagg ved siden av det tyske. Om dette punkt måtte der imidlertid forhandles videre med flåtesjefen utenfor, og i påvente av avgjørelsen fra denne, blev underhandl. på komm. kontor avsluttet, og komm. med den tyske løitnant og endel befal gikk en runde på fest. og beså ødeleggelsen.

Det var da sent på kveld. De videre forhandlingene deltok jeg ikke i.

Nordtrønderen, Namdalen 20.aug.1945.

Han som senka "Blücher".

Eg såg i Dykker avis for ei tid sidan ~~es~~ eit attgjeving av Festningsoffiserenes Forenings telegram til Oscarsborgs kommandant, Oberst Birger Eriksen, Drøbak, under overskrifta: "Han som senket "Blücher". det

Riktignok var oberst Birger Eriksen som leide forsvarer av Oscbg. festning den skjebnesvandre natt til 9.april 1940, men det var vel ikkje han som senka den store tyske kryssaren på over 10 000 tonn, som ein kan tru av overskrifta. Det var kommandørkaptein Andreas Anderssen som sende "Blücher" dei to fellande torpedoane, etter først å ha samrådd seg med kommandanten om det skulle skytas på dei framnande krigsskipa som kom inn fjorden.

Kommandørkaptein Anderssen var då pensjonert offiser, etter å ha vore sjef for torpedobatteriet på Oscbg. festning i mange år. Han gjekk ut av aktiv tjeneste alt i 1927, men då offiseren som hadde denne stilling var borte, på grunn av sjukdom, vart kommandørkaptein Anderssen av myndigheita anmoda i mars 1940 om å få over torpedobatteriet, mineforsvaret og vakttjenesta mellom Filtvedt og Oscbg., inntil vidare.

Det er nok det grepa mannskapet på Oscbg., og då først og fremst oberst Birger Eriksen og kommandørkaptein Andreas Anderssen vi har å takka for at Kongen, kongefamilien og landets styre ellers kunde få reisa i tide frå Oslo.

Som kjent hadde "Blücher" ordre om å liggja ved Filipstadkaia i Oslo kl.6 om morgonen invasionsdagen. Ombord var omlag 2400 mennesker, deriblant mange generaler og sivile til okkupasjonsforvaltinga. 1800 av desse omkom ved senkinga.

Eit av krigens mange drama.

Sjøåsen den 15.aug. 1945.

Erling Atle.